

Dragør Museum

I 1966 nedskrev skibsfører Andreas Buntzen sine erindringer om Dragør Museums tidlige år:

Hvordan det i grunden gik til, at jeg næsten hver søndag kom i det nyoprettede museum i Rønne Allé, husker jeg ikke rigtigt.

Måske var det for skibsmodellernes skyld, måske for kustoden, kaptajn *Taarnby Hansens*. Begge dele talte til en 11-årig drengs fantasi. Iøvrigt var det vist ingeniør *Aage Olsen*, der havde mig med derind for første gang.

Besøgende kom der næsten ingen af, så jeg tror faktisk, at Taarnby kunde lide at have mig rendende om benene. Hvis ikke, havde han uden tvivl lempet mig ud.

Besøget var så sløjt, at der i en af revyerne på Strandhotellet blev sagt noget om, at der omtrent var lige så tomt på Badehotellet som på museet.

De eneste, der kom, var faktisk museumsforeningens bestyrelse med doktor *Dich* i spidsen. Denne faldt imidlertid ikke helt i Taarnbys smag.

Doktoren interesserede sig nemlig mest for gamle fade, krukker samt kniplinger og den slags gammelt 'lurt' og kendte overhovedet ikke forskel på en skonnert og en fuldrigger. Ydermere var han en modstander af stærke drikke. Sidstnævnte var i sig selv nok til at vække en ramsaltet, romduftende, ældre skippers mishag.

Når der var flere af bestyrelsesmedlemmerne til stede, gik snakken livligt om foreningens ønskedrøm. Den var at få byens gamle rådhus på havnepladsen overladt til museumsbygning.

Her drejede det sig om at vække de gamle skippere *Agerlin* og *Palms* interesse, de sad på daværende tidspunkt i kommunalbestyrelsen. Dette mente man var nemt at gøre, da det jo overvejende skulle være et søfartsmuseum.

Museet flytter til havnen

En dag bad Taarnby mig om at hjælpe til med at flytte hele museets indhold ned på havnen. Stolt var jeg, især da han brugte den maritime vending, at han mønstrede mig.

Som befarne havde han mønstret *Leo Jerne* og nuværende gasaflæser *Bendtzen*.

Der var lånt en firehjulet trækkevogn, og der begyndtes en formiddag. Forhalingen, som Taarnby sagde, var velsignet af det skønneste sommervejr.

Det hele gik meget hurtigere end beregnet. Det varede nemlig ikke længe, før der var mindst 30 unger foruden mig, der hjalp til. Alle, der kom, blev sat i sving, og Taarnby var i sit es. Nu havde han jo en hel besætning at kommandere med.

Selv et mindre mytteri havde skipperen lejlighed til, med

hård hånd, at kvæle i fødselen. Der faldt nogle flade øretæver, og så var der atter ro på banjerne.

Balladen startede over, at vi unger kom op at slås om, hvem, der skulde bære de gamle muskedonnere samt bytrommen og brandhornet ned ad Strandlinien.

Vi, der kom til at bære geværene, blev meget hurtigt kede af det. Inden vi nåede hjørnet af Strandlinien og Rønne Allé, var de raske soldater nemlig blevet trætte. Disse kanoner fra 1848 og 1864 var for tunge for knægte på 11-12 år at slæbe på.

I øvrigt gik flytningen fint, der blev kun smadret en side i en montre, og der manglede ikke en eneste ting. Jeg husker endnu, at Taarnby så lidt ærgerlig ud, da han fandt ud af, at alle fadene og krukkerne var kommet hele ned i det nye hus.

Sparegrisen

Dagen efter gik jeg forbi det forhenværende museum, og der gik Taarnby og klarede op og gjorde søklar efter forhalingen, som han sagde.

Det eneste der var tilbage i huset, var en sparegris af ler, sandsynligvis en levning fra husets sidste rigtige beboere. Den fik jeg med bemærkning om, at jeg havde været rask til at hjælpe med forhalingen.

Grisen blev omgående slagtet mod trappestenen, og jeg gik i gang med at tælle 1- og 2-ørerne op. Taarnby fulgte min aktivitet med interesse, og da jeg kom til det resultat, at der var 29 øre i grisen, sagde han: "Det var dog som satan, og jeg som har gået og haft det sådan hele morgenen". Først nogle år efter gik det op for mig, hvorfor han bandede sådan. En bajer kostede dengang 29 øre.

Det nye gulv blev gammelt

I museets barndom lå man ikke på den lade side. Museet var dårligt flyttet ind i det gamle rådhus' vestre ende, før man langede ud efter den østre. Denne fik man også ret hurtigt, da den kun blev brugt til oplagsplads for havnen.

I skyndingen gik havnens store, gamle, af egetræ lavede gangspil til. Ingen tænkte på, at dette spil i sig selv var en museumsgenstand af første rang, det var vist over 100 år gammelt.

Jeg husker, at der var nogen tale om, hvem der skulde udføre malerarbejdet på museet. Konkurrencen stod vist mellem malermestrene *Cornelius Leth* og *Niels Aagesen*. Til sidst gjorde Aagesen det vist gratis. Dørkarmene blev marmorerede efter alle kunstens regler.

De eneste i byen, der var lidt kede af, at museet kom ned på havnen, var blikkenslager *Kiertmann* og snedker *Lorentzen*. De blev nemlig begge hjemløse, da de havde lejemål på lokalerne i bygningens vestre ende til værksteder.

Gulvet på loftet var temmelig medtaget, så der blev lagt et nyt oven på det gamle. Man fandt nu ud af, at dette nye gulv skulle se gammelt ud.

Sagen blev overdraget til Taarnby, og han blandede et eller andet i en biks, og smurte det på. Man anså vist Taarnby

som lidt af en ekspert i at blande farver sammen, da han som bekendt en tid havde haft den farvehandel på Kongevejen, som Palm Steffen har nu.

Ikke desto mindre kom gulvet til at ligne en blegsottig kineserdreng i ansigtet, det så ikke spor gammelt ud. Niels Aagesen benyttede lejligheden til at komme med en bemærkning om, at Taarnby nok også havde pisset i den blanding, han havde smurt på.

Den unge kustode

Museet blev behørigt indviet, og tingene kom i et roligere gænge. Taarnby var en knag til at snakke med de gamle koner om deres skibsmodeller, og andet der kunne have interesse for et museum.

En dag kom han med en stor bog under armen. Den havde han vist fundet i en dyngede murbrokker og andet ombygningsaffald oppe på en af pladserne i byen. Bogen viste sig, at være en uhyre sjældne, gammel hollandsk søkortssamling, og den er nu et af museets klenodier.

Som kustode var Taarnby også uovertruffen. Han havde en historie på hånden til næsten alt, hvad der fandtes af maritimt i samlingen. Bare jeg havde hørt nogle af dem, men de var sikkert ikke alle beregnet for en 12-års drengs øren. De mandlige gæster lo nemlig altid højlydt, og deres koner fnisede uartigt, når skipperen fortalte.

En ulempe for Taarnby var, at museets åbningstid om søndagen faldt sammen med hans kro-tid. Denne gene var der råd for. Han forfremmede lige så stille mig til kustode, og så dampede skipperen af på kroen.

Heldigvis kunne jeg fortælle de besøgende lidt om de udstillede genstande, og det indbragte mig en masse drikkepenge. Mange søndage tjente jeg mere, end museet gjorde. Dette holdt jeg klogeligt min kæft med.

Ikke mange besøgende

Det første år på havnepladsen var det stort, hvis der på en søndag kom mellem 10 og 20 gæster. En enkelt søndag var jeg helt oppe på 23, men da kom købmand Jans også listende. Denne sad gerne ovre i et vindue og holdt selvbestaltet overopsyn.

Han var nok blevet bange for, at jeg ikke kunde give byttepenge rigtigt igen på en tier. En dag fik jeg en hel krone af et selskab. Det så han, og forlangte, at den skulle lægges i blokbøssen.

Taarnby tog med det samme mit parti, og betroede købmanden, at det var et museum og ikke en høkerhandel, så det der skete henede, skulle vi nok selv passe. Jeg hørte ham også sige til købmanden, at når drengen havde fået en krone, så havde han også fortjent den.

Som før sagt gik det sløjt med besøget. For at stimulere dette fandt ingeniør Aage Olsen på, at min moder, som kendte forfatteren og journalisten *Carl Muusmann*, skulle invitere denne til middag en søndag og derefter få ham til at skrive en artikel i en af søndagsaviserne om museet. Dette vilde Muusmann gerne, og efter en middag med diverse vine

gik vi derover.

Taarnby og Muusmann blev perlevenner med det samme. "Det er synd", hørte jeg Muusmann sige til Taarnby, "men vi kan s'gu ikke skrive alle Deres pragtfulde historier, for så kommer jeg i en alvorlig konflikt men sædeligheden."

Da vi nåede til bytømmen, spurgte forfatteren, hvor den kom fra. Udover at den havde været bytømme, vidste ingen noget om den. "Det er da noget sludder", sagde Muusmann, "den har Fa'neme været med Tordenskjold i Dynekilen, og det kunne han dér for den sags skyld også have været", og pegede med en tommelfinger bagud over skulderen, med et blink i øjet, på Taarnby.

Artiklen kom allerede næste søndag og titlen lød: "Tordenskjolds tromme fra Dynekilen og Jan Eyberts skipperstue". En titel, der var en af hans den gang så kendte cirkusromaner værdig.

Ballade på museet

Et eller andet sted havde museet fået nogle amagerdragter. Man anskaffede derefter nogle menneskestore dukker, og en amagerkone af købmand Jans familie skulde nu pynte dem.

Da dette var gjort, løftede Taarnby i skørterne på den ene af dukkerne. Den gamle kone blev meget forarget og sagde til ham, at han ikke havde forbedret sig et spor på sine gamle dage. Hun slog med nakken og gik i vrede. Taarnby grinede højt og sagde noget om, at det måtte være skrubkedeligt at være ung mand nu til dags, for pigerne havde for lidt tøj på. Der var ikke alle de interessante skørter at rage i mere.

En gang havde doktoren eller et andet bestyrelsesmedlem fundet på, at tegneren *Arildskov* (ham med julekortslandskabsbillederne), der i en overgang huserede i Dragør, skulle tegne nogle af skibsmodellerne.

Jeg kunne straks se, at det mishagede Taarnby. Han lignede et optrækkende tropisk uvejr. Tegneren blev ikke desto mindre anbragt med modellen af en bark.

Hvis blikke kunde dræbe, havde Arildskov aldrig nået at få slået en eneste streg. Værket skred imidlertid fremad, men pludselig slog lynet ned. Det var, da tegneren fastgjorde vanter og stag på rånokkene af barken.

Taarnby snuppede tegningen og slog et stort kryds med blåkridt over den, og så smed han Arildskov ud af museet med et par mindre høviske bemærkninger om skræddere og skomagere til søs.

Blandt skibsmodeller

Der var ting på museet, der særlig talte til en drengs fantasi. Blandt andet var der modellen af en slup. Den var ikke større, end at den blev styret med en rorspind.

Tænk, med dette fartøj, der næppe lastede mere end ca. 30 tons, var der en dragørskipper, der var sejlet til Brasilien efter en last kaffe en gang i attenhundredeførst.

Tilligemed var det vist også den eneste kaffe, der kan til Danmark det år. Til belønning blev han udnævnt til fører på

Danmarks første fyrskip, der var stationeret på Læsø Trindel.

En dag kom den pensionerede lods Svane med modellen af et vikingskib. Han sagde at dette manglede museet, og nu havde han bygget Danmarks fineste model af et sådant.

Skibet var også yderst elegant og komfortabelt lavet. Det havde kontorflag og rigtigt dæk med det fineste skylight i. Der var nogle stykker, der hostede diskret, og der var en, der skyndte sig op i kroen for at få grinet af.

Galionsfiguren

Den på museet stående galionsfigur har intet med Dragør at gøre. Den blev hentet hjem fra Skagen, hvor den i mange år havde været opstillet i balsalen på Skagens Hotel sammen med en hel del andre figurer. Dens historie kendes ikke.

Derimod snakkede man endnu for få år siden rundt i kroene om den overmåde fugtige og stormfulde rejse den havde, ikke fra Skagen med skib til Havnegade, men fra Havnegade og til Dragør via diverse værtshusanløb. Det tog efter sigende en hel dag at nå hjem til museet med den.

Selv for en erfaren mand som maskinmester og vognmand *Robert Hansen*, der sørgede for transporten, var det ved at blive lidt problematisk.

Pensioneret lods *Niels Jans* ville vist til sidst have figuren med ind i forlystelsesetablissementet "Hollænderbyen" for at danse med den. Flyveren og Taarnby var selvfølgelig også med, så det har bestemt ikke været nogen kedelig tur.

Taarnby var meget dygtig til at lave skibsmodeller, det var fantastisk at se ham sidde med sine af gigt stive fingre, der var så tykke og uformelige som pølser, og håndtere de fineste småting og sytråde.

Ingeniør Olsen var også dygtig til at lave modeller. Det vidner de 5-6 skibe på museet om, som han har lavet gennem årene. Da han begyndte at ryste på hænderne, måtte han opgive.

Tiden efter Taarnby

Efter Taarnbys alt for tidlige død så man sig om efter en afløser til ham. Valget faldt på en mavesur gammel sømand, der hed *Algreen*. Det var lige fra den ene yderlighed til den anden. Hvis en besøgende spurgte *Algreen* om et eller andet i museet, var svaret altid at det vidste han ikke, men det var noget gammelt lort det hele.

Han nærmest jog de besøgende ud, og den medfart fik jeg også en dag, da jeg forklarede et selskab et eller andet. Jeg blev smidt ud med en bemærkning om, at det hverken ragede mig eller andre, hvad der var på museet. Heldigvis blev han ikke længe.

Efter *Algreen* kom *Jan Mørck*. Han anede heller ikke noget om museet, men han var selv lige ved at være en museumsgenstand. Han var festlig, når han havde været på vinstuen om formiddagen. Jeg tror, at mange af de besøgende gik derind bare for at se på ham.

Han havde i sine unge dage været i sjak mod Jack London

ovre på vestkysten af USA, og kunde fortælle en del om det.

En lørdag eftermiddag havde Mørck sat sig udenfor museet i solen, og der faldt han i søvn. Ovre på hjørnet af Kongevejen og Strandlinien bag Blaeses hus stod tobakshandler *Erik Jans* og *Oluf Lundqvist*.

De to spasmagere var ikke længe om at få anbragt en snes tomme bajerflasker rundt om Jan Mørcks stol, og i favnen på ham lagde de en tom brændevinsflaske.

Det var festligt at høre forbipasserendes bemærkninger. De lød lige fra, at "det var da synd for den pæne gamle mand" (kasketten var faldet ned i panden på ham, så man kunde ikke se farven på hans næse) og til: "Vil I nu se det gamle svin som sidder der".

Det var netop ved den sidstnævnte bemærkning at Mørck vågnede. Han skældte de mennesker hæder og ære fra, som havde sagt det. Han skulde Fanden knuse mig nok passe sine egne affærer, bare sådan en flok fladpandede idioter kunde passe deres.

Først efter alt dette opdagede han flaskerne. Han sparkede dem rundt, som om han havde været en fodboldspiller på 18 år, og ikke en mand på over 70. Mærkelig nok sad købmanden ikke i vinduet den dag, jeg kunde godt have undt ham forestillingen.

Havnefest

Der blev stillet store forventninger til besøget i museet på havnefest-søndagene.

Bestyrelsesmedlemmerne havde lavet en tårnliste således, at der hele tiden lige fra middag og til mørkets frembrud skulde være tre mand på vagt.

Det viste sig at være unødvendigt, for der kom ikke flere mennesker end på almindelige søndage, i hvert fald ikke de to første år, museet lå på Havnepladsen.

Det første år var jeg kommet med ind i denne tårnliste. På en eller anden måde var postbud *F. Møller* også kommet med, og han var på samme vagt som jeg.

Jeg gjorde som jeg altid havde gjort, og til min store forbavselse måtte jeg hverken det ene eller det andet for ham.

Jeg kunne allernådigst få lov til at stå i døren og holde min mund. Det resulterede selvfølgelig i at jeg rømte, hvad Taarnby var blevet noget stødt over, da han kom igen efter en krotur.

I de første par år i det gamle rådhus så man næsten alle bestyrelsesmedlemmerne i løbet af en søndag.

De gik alle levende op i, hvor mange besøgende der havde været i løbet af dagen. Der var nogle af dem, der næsten var fornærmede over at besøget var så lille. De havde vist regnet med at gæsterne var strømmet ind fra fjern og nær.

Der blev lagt mærke til om alle gæsterne havde skrevet deres navn i gæstebogen, og var der nogen der undslog sig,

når der var et bestyrelsesmedlem til stede, var de ilde set.

Heldigvis tog Taarnby dette let, han var ligeglad om de skrev, bare de betalte.

Ovenstående er, hvad jeg som dreng har hørt og oplevet på museet i dets ungdom, inden jeg gik til søs i 1936.

Allerede på dette tidspunkt var der blevet mere stille om det. Man så mindre og mindre til bestyrelsesmedlemmerne, men det havde jo også mistet noget af nyhedens interesse.

Det var blevet noget som bare var, og som skulle blive for godt, men vi må være de mennesker taknemmelige, som dengang tog initiativet. Det var vist nok i den 11. time, at det hele blev samlet.

Andreas Buntzen

Skibsfører

Det Indiske Ocean, 10 maj 1966.